

rijksuniversiteit
groningen

scholierenacademie

DAPPER OF DWAAS

Onderzoek
de stemmen
uit Troje

Co-funded by
the European Union

Docentenhandleiding

rug.nl/lespakketten

Jaar van uitgave: 2025

Versie: 01-2025

Dit lespakket bestaat uit de volgende onderdelen: de docentenhandleiding, leerlingwerkboekje, animatievideo, video met interview wetenschapper en een PowerPoint. Deze documenten zijn beschikbaar via www.rug.nl/lespakketten.

Dit lesmateriaal is ontwikkeld door een multidisciplinair ontwikkelteam binnen de Scholierenacademie van de Rijksuniversiteit Groningen. Tijdens de ontwikkelperiode werkt de Scholierenacademie samen met wetenschappers, uitwisselingsdocenten en leraren uit het voortgezet onderwijs aan onderwijsmateriaal. Het ontwikkelteam voor dit materiaal bestond uit:

Wetenschappers: dr. Jacqueline Klooster, dr. Bram van der Velden

Projectleider Scholierenacademie: Douwe van der Tuin en Joanne Schuitemaker

Uitwisselingsdocent Scholierenacademie: Tjitske Prins

Adviserende docenten: Tessa van Waarde-Bos, Winkler Prins, Veendam; Vivian Holsappel-Staver, Johan van Oldenbarnevelt Gymnasium, Amersfoort; Sander Orriens, Thomas a Kempis College, Zwolle; Marianne Baas, dr. Nassaucollege, Assen; Kristel Henquet, Johan de Witt Scholengroep, Den Haag

Studentmedewerker Scholierenacademie: Rina Copinga, Klassieke talen

Vormgeving Scholierenacademie: Iris de Wit

Eindredactie Scholierenacademie: Ymke Poel

Consortium en subsidies

Het CITADEL-project wordt gefinancierd door de European Education and Culture Executive Agency (grant number 101173792). Hoofdpartner is de Università ta' Malta. De andere partners zijn de Uniwersytet Gdański, de Rijksuniversiteit Groningen en Webee Ltd.

Het internationale CITADEL-team bestaat uit: Dr Carmel Serracino (Principal Investigator), Andrew Debono Cauchi, Elżbieta Starek, Dr Joanna Tillack, Dr Agnieszka Witczak, en Professor Grzegorz Kotłowski.

Meer over het CITADEL-project lees je op de achterzijde van deze publicatie.

Doelgroep en niveau

Dit lesmateriaal is ontwikkeld voor de onderbouw van het gymnasium.

Contact en feedback

Voor vragen, opmerkingen of aanpassingen kunt u contact opnemen met scholierenacademie@rug.nl.

Auteursrechten en rechthebbenden

Bij de samenstelling van dit lesmateriaal is met zorg getracht alle rechthebbenden te achterhalen en te benaderen. Mocht u van mening zijn dat er onbedoeld inbreuk is gemaakt op uw rechten, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen via scholierenacademie@rug.nl.

Dit lesmateriaal is vrij beschikbaar voor educatief gebruik binnen het Nederlandse voortgezet onderwijs. Overname of verspreiding buiten deze context uitsluitend na toestemming van de Scholierenacademie.

Aan dit materiaal kunnen geen rechten worden ontleend. De makers hebben getracht de inhoud zo nauwkeurig mogelijk samen te stellen, maar zijn niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden.

**Co-funded by
the European Union**

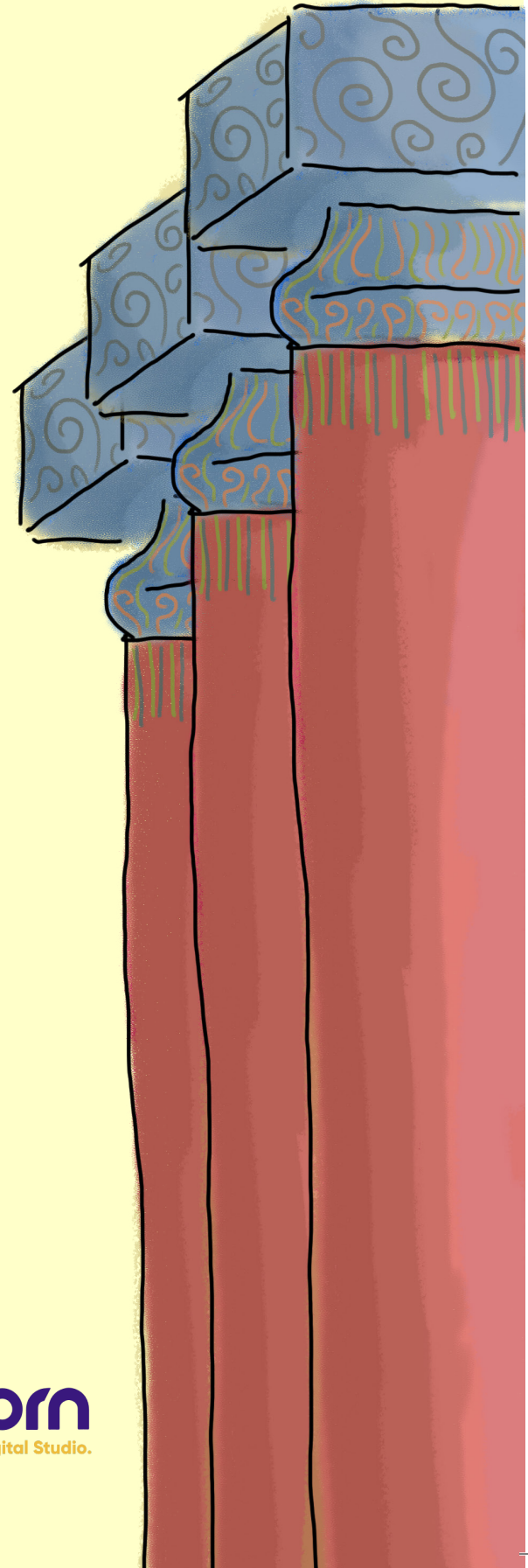
Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. The European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Meer lezen... (bronnen)	4
Praktische informatie	4
Opbouw van het lespakket	5

De lesonderdelen:

Deel 1: de <i>Ilias</i>	7
Opdracht 1: de <i>Ilias</i>	7
Deel 2: perspectieven	9
Opdracht 2: Perspectieven in de <i>Ilias</i>	9
Opdracht 3: Geef ze een stem!	11
Deel 3: hervertellingen	13
Opdracht 4: Wat doet een onderzoeker klassieke talen?	13
Opdracht 5: Creatief hervertellen	15
Deel 4: actualisatie	17
Opdracht 6: Levendige linkjes	17
Opdracht 7: Tijdloze thema's	18
Eigen oordeel	19
Opdracht 8: Een persoonlijk bericht	19
Opdracht 9: De <i>Ilias</i> vanuit meerdere perspectieven	20

Inleiding

De verhalen uit de klassieke oudheid worden meestal verteld vanuit de mannelijke blik die we al eeuwen kennen. Zo is Achilles een held, Medusa een monster en worden veel vrouwen neergezet als object of als dader. Maar sinds een aantal jaren worden steeds meer mythologische verhalen herverteld vanuit een vrouwelijk perspectief.

Een voorbeeld is *Silence of the Girls*: in deze hervertelling van de *Ilias* over de wrok van Achilles aan het einde van de Trojaanse oorlog, geeft Pat Barker een stem aan Briseis en andere vrouwen uit de *Ilias*.

Maar er zijn nog veel meer hervertellingen geschreven vanuit vrouwelijke perspectieven. Deze trend was ook Jacqueline Klooster, die onderzoek deed aan de RUG naar klassieke talen en culturen, niet ontgaan. Vanuit haar eigen onderzoek startte ze in samenwerking met scholen en universiteiten in Polen en Malta een project om op middelbare scholen kennis over de klassieke oudheid toegankelijker te maken. Samen met de Scholierenacademie, een team van vijf docenten klassieke talen en universitair docent Bram van der Velden ontwikkelde zij een lespakket dat leerlingen het gevoel moet geven dat de klassieke verhalen ook voor hen relevant en waardevol zijn.

Het resultaat is het lespakket dat nu voor je ligt. Het onderzoek naar hervertellingen van verhalen uit de oudheid staat centraal. In het eerste deel van het lespakket verdiepen leerlingen zich in het verhaal van de *Ilias*. Vervolgens maken ze in deel twee kennis met het begrip perspectief en oefenen ze met klassieke fragmenten. In het derde deel bekijken ze een interview met Jacqueline over haar onderzoek, waarna ze zelf aan de slag gaan met een vorm van hervertellen. Deel vier legt een link met actuele verhalen en gebeurtenissen. In het vijfde en laatste deel worden leerlingen uitgedaagd na te denken over hun eigen oordeel over personages en hoe perspectief daarbij een rol speelt.

Je kunt het lespakket helemaal van A tot Z volgen, maar je kan de opdrachten van deel 2 tot en met 5 ook toepassen op een ander verhaal. Daarnaast kun je ervoor kiezen om opdrachten aan te passen en los te gebruiken in de les.

Wij hopen dat jij en je leerlingen met enthousiasme aan de slag gaan met deze opdrachten, dat zij ontdekken hoe belangrijk het is wie een verhaal vertelt en dat ze inzien hoe klassieke verhalen niet helemaal losstaan van de wereld van nu.

Meer lezen...

Bracke, E. 2025. *Leidraad door het labyrint. De macht van klassieke mythen in onzekere tijden*, Gent.

Doherty, L. 2001. *Gender and the Interpretation of Classical Myth*, Londen.

Goff, B. 2022. 'Do we have a new song yet? The New Wave of Women's Novels and the Homeric Tradition', *Humanities* 11, 49.

Klooster, J. 2023. 'De revisionistische muze. Recente hervertellingen van klassieke mythen vanuit een vrouwelijk perspectief', *Lampas* 56, 201-218.

Klooster, J. 2025. *Medusa in de spiegel. Wat mythen ons vertellen over wie we zijn*, Amsterdam.

Plate, L. 2008. 'Rewriting. Literatuur als parallel script', *Vooy's. Tijdschrift voor letteren* 26.3, 63-73.

Schott, C. 2023. *Canon Fanfiction: Reading, Writing and Teaching with Adaptations of Pre-Modern Literature*, Berlijn.

Theodorakopoulos, E. & F. Cox (edd.). 2012. *Female Transgressions: Classical Reception and Contemporary Women Writers*, Oxford.

Theodorakopoulos, E. & F. Cox (edd.). 2019. *Homer's Daughters: Women's Responses to Homer in the Twentieth Century and Beyond*. Oxford.

Praktische informatie

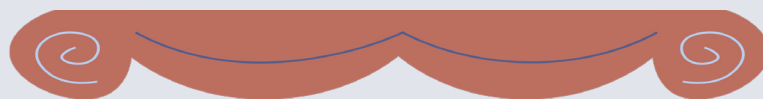
Schoolvakken	Klassieke talen / Nederlands / Engels
Materiaal (te vinden via www.rug.nl/lespakketten)	<ul style="list-style-type: none">• Docentenhandleiding• Leerlingwerkboekje• Powerpoint• Animatievideo over perspectief• Video met interview wetenschapper
Doelgroep	Tweede/derde klas VO

Opbouw van het lespakket

	Deel 1	Deel 2
Onderwerp	<i>De Ilias</i>	Perspectieven
Opdracht(en)	Opdracht 1: de <i>Ilias</i>	Opdracht 2: Perspectieven in de <i>Ilias</i> Opdracht 3: Geef ze een stem!
Doelen	De leerlingen kennen in grote lijnen de gebeurtenissen en de personages uit de <i>Ilias</i> . De leerlingen kennen de aanleiding van de gebeurtenissen uit de <i>Ilias</i> .	De leerlingen kunnen perspectieven in de <i>Ilias</i> benoemen. De leerlingen kunnen zich inleven in een personage dat niet of nauwelijks aan het woord is in het originele verhaal. De leerlingen kunnen uitleggen wat voor effect het veranderde perspectief heeft op de lezer.
Benodigheden	Leerlingwerkboekje, PowerPoint.	Leerlingwerkboekje, PowerPoint, animatievideo.
Opmerkingen	Dit lespakket is gebaseerd op de <i>Ilias</i> . Gebruik de opdrachten van deel 1 om de kennis van dit verhaal op te frissen. De rest van de opdrachten kun je ook toepassen op een verhaal naar keuze .	

Deel 3	Deel 4	Deel 5
Hervertellingen	Actualisatie	Eigen oordeel
Opdracht 4: Wat doet een onderzoeker klassieke talen? Opdracht 5: Creatief hervertellen	Opdracht 6: Levendige linkjes Opdracht 7: Tijdloze thema's	Opdracht 8: Een persoonlijk bericht Opdracht 9: Wat vonden zij van de oorlog?
De leerlingen kunnen uitleggen wat een onderzoeker van de klassieke oudheid doet. De leerlingen kunnen zich inleven in een bijfiguur uit de <i>Ilias</i> en ze kunnen daar een creatieve hervertelling bij maken. De leerlingen beseffen wat de invloed van het perspectief op een verhaal is.	De leerlingen kunnen een link leggen tussen de oude klassieke werken en actuele thema's of grote thema's in het leven. De leerlingen zien in dat het verhaal van de <i>Ilias</i> ook vandaag de dag nog relevant is.	De leerlingen kunnen een persoonlijke mening vormen over het handelen van een personage in de <i>Ilias</i> . De leerlingen zien in dat de <i>Ilias</i> een veelheid aan personages laat zien, die allemaal op een eigen manier naar de Trojaanse Oorlog moeten hebben gekeken.
Leerlingwerkboekje, PowerPoint, video met interview wetenschapper, post-its, eigen devices voor leerlingen.	Leerlingwerkboekje, PowerPoint, fragment uit de <i>Ilias</i> of een ander werk, eigen devices voor leerlingen.	Leerlingwerkboekje, PowerPoint, posters.

Deel 1: De *Ilias*

Opdracht 1: de *Ilias*

- Doelen:**
- Leerlingen kennen in grote lijnen de gebeurtenissen en de personages uit de *Ilias*.
 - Leerlingen kennen de aanleiding van de gebeurtenissen uit de *Ilias*.

Wat doe je?

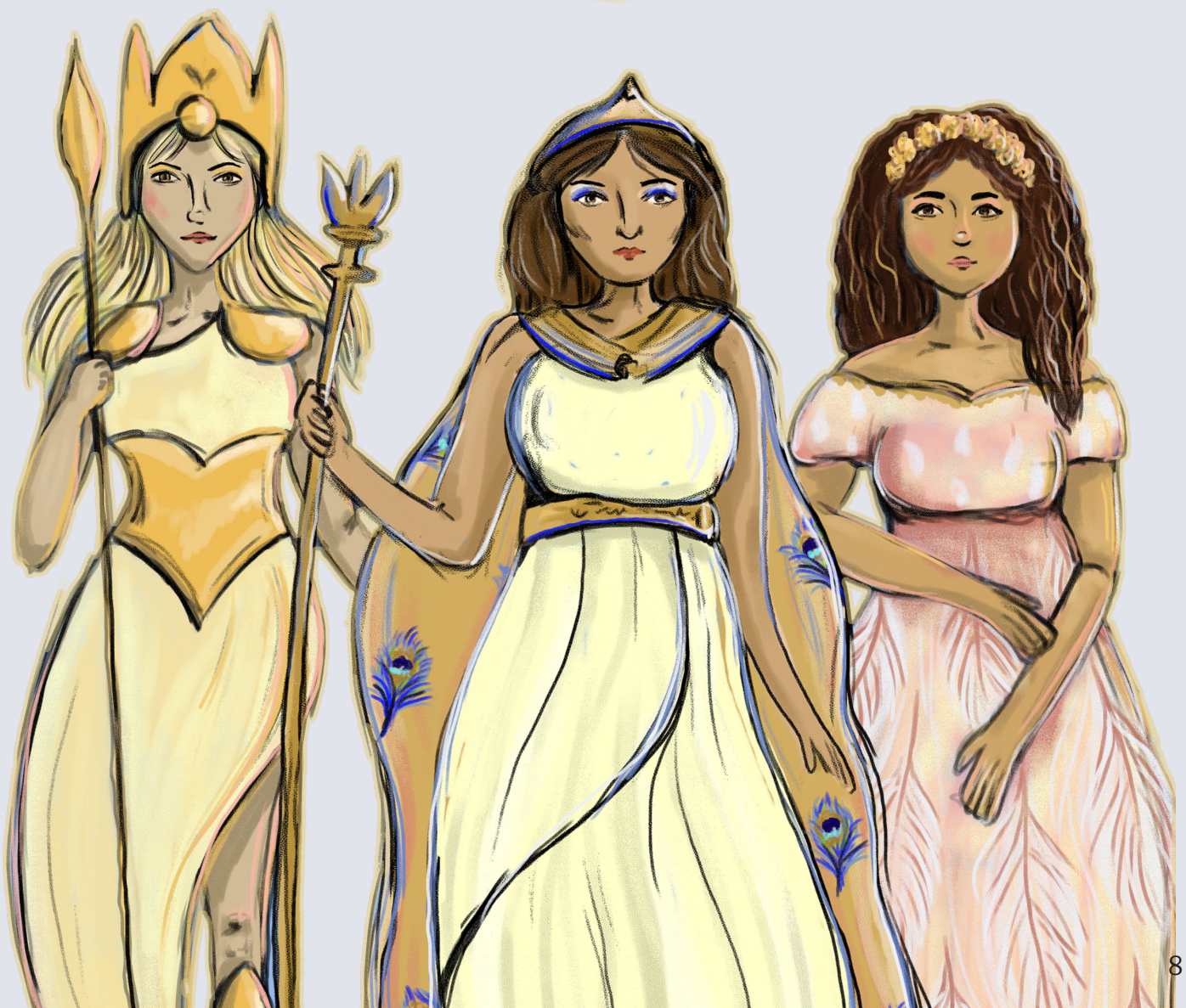
Je laat leerlingen kennismaken met de oorsprongsmythe van de Trojaanse Oorlog door eerst voorkennis op te halen en vervolgens die voorkennis aan te vullen.

Hoe doe je dat?

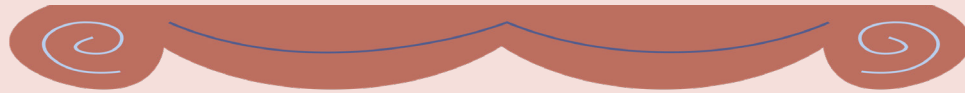
1. Begin met een formatieve quiz om de voorkennis van de leerlingen in beeld te krijgen, zie PowerPoint. Laat leerlingen telkens het juiste antwoord aangeven door 1, 2, 3 of 4 vingers op te steken op jouw teken.
2. Vertel de leerlingen dat ze aan het einde van deze les zelf in grote lijnen de gebeurtenissen en de personages uit de *Ilias* moeten kunnen beschrijven.
3. Geef kort de achtergrond van het verhaal, zie de PowerPoint.
4. Verdeel de leerlingen in groepjes van ongeveer vier. Laat ze opdracht 1 in het werkboekje maken. Hier leggen leerlingen fragmenten van de *Ilias* in de juiste volgorde en beantwoorden ze drie vragen.
5. Bespreek de volgorde van het verhaal met de leerlingen. Zie daarvoor de PowerPoint. Bespreek ook de overige vragen van opdracht 1.

Praktisch:

Lestijd	15 tot 30 minuten
Benodigheden	PowerPoint en leerlingwerkboekje

Deel 2: Perspectieven

Opdracht 2: perspectieven in de *Ilias*

Doelen: • De leerlingen kunnen perspectieven in de *Ilias* benoemen.

Wat doe je?

Leerlingen krijgen een introductie over wat ‘perspectief’ inhoudt en bekijken de animatievideo over perspectieven. Vervolgens gaan ze zelf aan de slag met versimpelde fragmenten uit de *Ilias*.

Hoe doe je dat?

1. Bekijk de animatievideo over perspectief met de leerlingen.
2. Vertel dat jullie het perspectief uit de *Ilias* gaan onderzoeken.
3. Laat de leerlingen opdracht 2 in het werkboekje maken. Hierin krijgen ze twee fragmenten uit de *Ilias* met bijbehorende vragen:
 - Agamemnon laat Briseïs weghalen (*Ilias* 1.318 - 344).
 - Helena spreekt met Hektor over Paris (*Ilias* 6.352-368).
4. Bespreek daarna klassikaal de vragen op de PowerPoint, de antwoorden vind je op de volgende bladzijde.
5. Trek samen met de leerlingen een conclusie over het perspectief in de *Ilias*. Leg uit dat het hier gaat om een alwetend perspectief: de verteller kan blijkbaar iets vertellen van zowel de Grieken als van de Trojanen. De personages Achilles, Agamemnon, Helena en Hektor komen in deze fragmenten duidelijk aan bod, maar iemand als Briseïs leren we in het eerste fragment niet kennen.

Praktisch:

Lestijd	30 tot 45 minuten
Benodigdheden	PowerPoint, animatievideo over perspectief, leerlingwerkboekje

Antwoorden opdracht 2

Fragment 1

1. Welke personages praten in dit stuk?

Agamemnon (tegen Talthybios en Eurybates) en Achilles (tegen Talthybios en Eurybates, later tegen Patroklos).

2. Welke personages worden wel genoemd in het verhaal, maar praten niet?

Talthybios, Eurybates en Briseïs.

3. Hoe voelen Talthybios en Eurybates zich als ze naar Achilles gaan?

Het is in ieder geval duidelijk dat ze angstig en met tegenzin naar Achilles gaan.

4. Kunnen we weten hoe Briseïs zich voelt?

Nee, er staat niets in de tekst waaruit blijkt hoe Briseïs zich voelt.

5. Wat voor emotie zou Achilles kunnen hebben bij “Lieve vriend, breng het meisje naar buiten en laat haar meenemen.” ?

Verschillende interpretaties mogelijk: hij zou het rustig kunnen zeggen, misschien

Fragment 2

6. Helena en Hektor praten over Paris. Wat vindt Helena van Paris? En wat vindt Hektor van Paris?

Helena zegt dat Paris niet dapper is en dat dat simpelweg zo zal blijven -> Hektor moet dus niet te veel van hem verwachten. Hektor vindt dat Paris beter zijn best moet doen en zegt dat hij hem verwacht op het slagveld.

7. Hoe zou je Hektors karakter beschrijven?

Hij komt dapper over, zeker ten opzichte van Paris. Hij voelt zich verantwoordelijk om te vechten voor zijn volk en lijkt zorgzaam omdat hij zijn familie wil zien.

8. Welk verschil valt je op tussen Briseïs in tekst 1 en Helena in tekst 2?

Het is in ieder geval duidelijk dat ze angstig en met tegenzin naar Achilles gaan.

Opdracht 3: geef ze een stem

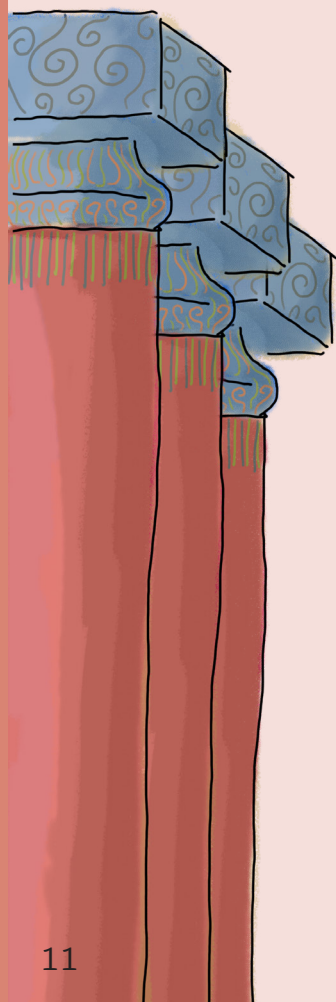
- Doelen:**
- De leerlingen kunnen zich inleven in een personage dat niet of nauwelijks aan het woord is in het originele verhaal.
 - De leerlingen kunnen uitleggen wat voor effect het veranderde perspectief heeft op de lezer.

Wat doe je?

De leerlingen beschrijven een gesprek van twee of meer personages die in het originele verhaal geen spreekruimte krijgen.

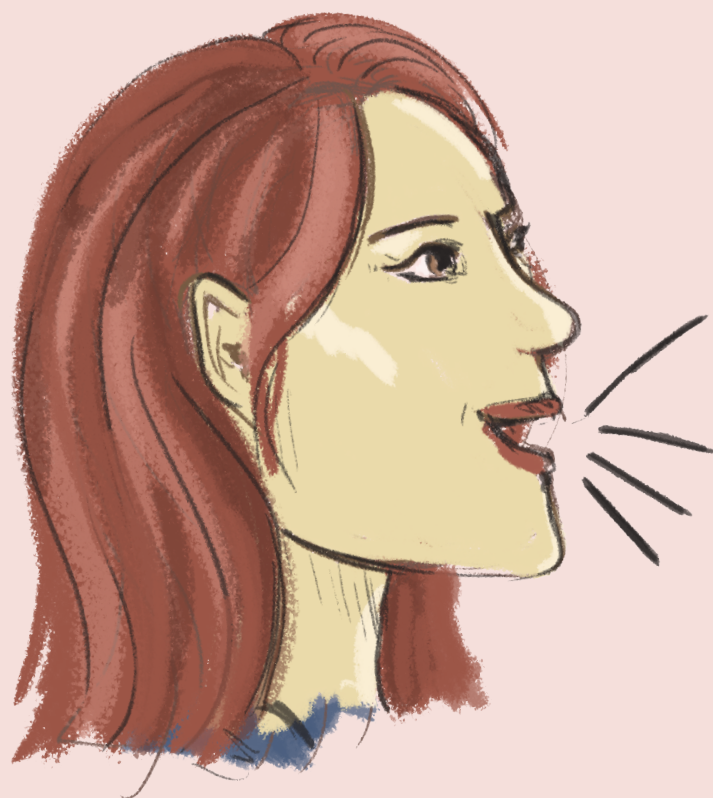
Hoe doe je dat?

1. Je blik met de klas terug op de scène die in de vorige opdracht is besproken: die met Achilles, Briseïs, Patroklos, Talthybios en Eurybates (*Ilias* 1.318-344/348). Je kunt de voorkennis ophalen aan de hand van de vragen op de PowerPoint.
2. Leg uit dat jullie in deze les gaan inzoomen op het geven van een stem aan de personages die in het oorspronkelijke verhaal nauwelijks of geen stem hebben. Dat betekent dus dat de leerlingen het perspectief gaan veranderen.
 - a. Je verdeelt de klas in groepjes van vier leerlingen. Elk groepje gaat een gesprek schrijven. De keuzes voor de gesprekken staan in het werkboekje van de leerling.
3. De eisen waar de opdracht aan moet voldoen staan in het werkboekje van de leerling en in de PowerPoint.
 4. Laat de groepjes na ongeveer 15 minuten hun gesprek voorlezen aan de klas. Vraag de andere leerlingen om feedback te geven met behulp van tips en tops.
 5. Reflecteer klassikaal, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende vragen:
 - a. Wat vond je het meest uitdagend aan deze opdracht?
 - b. Wat heb je geleerd over de personages en hun emoties?
 - c. Hoe kan het wisselen van perspectief bijdragen aan een beter begrip/waardering/beoordeling van de scène?

Praktisch:

Lestijd	30 tot 50 minuten
Benodigheden	PowerPoint en leerlingwerkboekje

Deel 3: Herververtellingen

Opdracht 4: wat doet een onderzoeker klassieke talen?

Doel:

- De leerlingen kunnen uitleggen wat een onderzoeker van de klassieke oudheid doet.

Wat doe je?

Leerlingen denken na over wat een onderzoeker klassieke talen en culturen doet. Ze kijken een filmpje over de onderzoeken en vullen hun voorkennis aan.

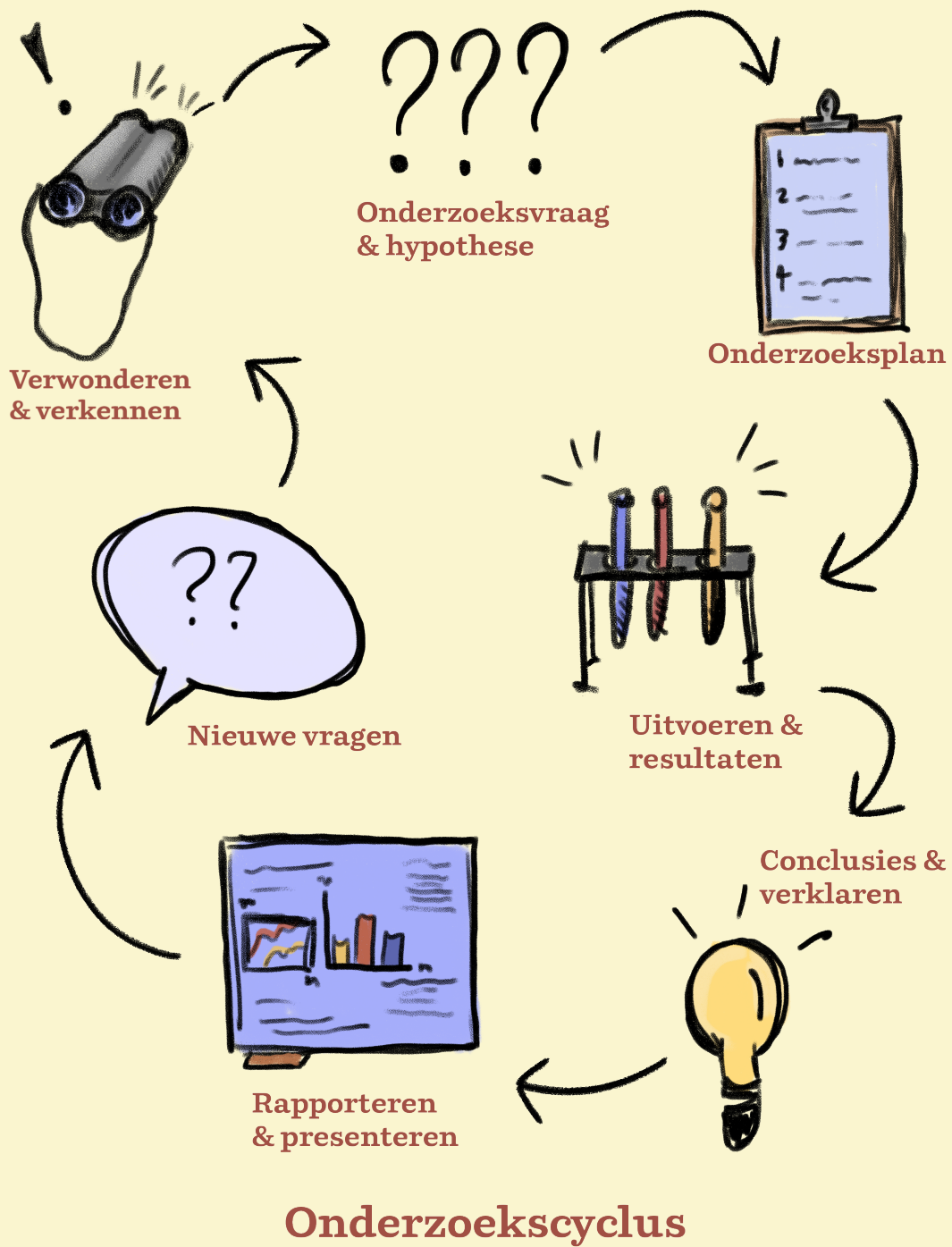

Hoe doe je dat?

1. Vertel de leerlingen dat jullie vandaag gaan ontdekken wat het werk van een onderzoeker Klassieke Talen en Culturen inhoudt. Dit doen jullie aan de hand van een video waarin onderzoeker Jacqueline Klooster vertelt over haar werk.
2. Vraag de leerling op een post-it op te schrijven wat ze denken dat een onderzoeker klassieke talen en culturen precies doet.
 - Elk idee wordt op een aparte post-it geschreven (dus niet meerdere ideeën op één post-it).
 - Vraag de leerlingen om de post-its op de linkerkant van de tafel te plakken.
3. Vervolgens laat je de onderzoekscyclus zien op de PowerPoint. Leg uit dat bijna elk onderzoek deze cyclus volgt. Laat de leerlingen de onderzoekscyclus vergelijken met hun post-its. Staan er termen uit de onderzoekscyclus al op hun post-it, dan plakken ze die op de rechterkant van hun tafel.
4. Geef de volgende instructie voor het kijken van het filmpje:
 - Let goed op of je stappen uit de onderzoekscyclus herkent in het filmpje.
 - Kijk ook of de ideeën van je post-its in het filmpje terugkomen.
 - Zodra iets uit het filmpje overeenkomt met een post-it, mag die van de linkerkant naar de rechterkant van de tafel verplaatst worden.
5. Kijk nu samen het filmpje.
6. Vraag daarna aan de leerlingen welke post-its tijdens het kijken van links naar rechts zijn verplaatst. Bespreek vervolgens of de post-its die aan de linkerkant zijn overgebleven per se onjuist zijn.
7. Probeer samen een conclusie te trekken: wat doet deze onderzoeker klassieke talen eigenlijk? Is dat anders dan je verwachtte?

Praktisch:

Lestijd	10 tot 15 minuten
Benodigheden	Video met interview met de wetenschapper, post-its

Opdracht 5: Creatief hervertellen

- Doelen:**
- De leerlingen kunnen zich inleven in een bijfiguur uit de *Ilias* en ze kunnen daar een creatieve hervertelling bij maken.
 - De leerlingen beseffen wat de invloed van het perspectief op een verhaal is.

Wat doe je?

Leerlingen gaan zelf aan de slag met een hervertelling vanuit het perspectief van een door hen gekozen personage.

Hoe doe je dat?

1. Blik terug op de video die je in de vorige opdracht hebt bekeken. Vraag de leerlingen welk onderwerp uit de klassieke literatuur Jacqueline erg interessant vond. (Dat gaat over de rol van Medusa; was ze echt de slechterik of een slachtoffer van de omstandigheden?). Gebruik dit voorbeeld om de leerlingen te laten nadenken over een ander perspectief.
2. Laat leerlingen opdracht 5 in het werkboekje maken. Hierin kiezen ze een bijfiguur uit de *Ilias*, daar gaan ze meer informatie over opzoeken en tot slot maken ze een creatieve hervertelling. Ze mogen kiezen of ze een dagboekfragment schrijven, een filmpje maken, een cover van een boek ontwerpen of een verhaal schrijven.

Gebruik eventueel de PowerPoint voor inspiratie. Je kunt er ook voor kiezen om een ander klassiek verhaal centraal te stellen.

Praktisch:

Lestijd	50 minuten of meer
Benodigheden	PowerPoint, leerlingwerkboekje, eigen devices voor leerlingen

Deel 4: Actualisatie

Opdracht 6: Levendige linkjes

Doel: • De leerlingen kunnen een link leggen tussen de oude klassieke werken en hedendaagse emoties.

Wat doe je?

Leerlingen halen universele thema's uit de klassieke verhalen. Dit kunnen gevoelens, emoties of normen en waarden zijn.

Hoe doe je dat?

1. Kies een fragment uit de *Ilias* (of een ander klassiek werk) en lees dit samen met de leerlingen.
2. Vertel dat de leerlingen bij deze opdracht op zoek gaan naar tijdloze gevoelens en op die manier linkjes gaan leggen tussen oude klassieke werken en gevoelens die wij nu ook nog hebben.
3. Laat de leerlingen opdracht 6 uit het werkboekje maken. Zet als hulpmiddel de emotiekaart in de PowerPoint op het bord. Dit is kaart waarop emoties ingedeeld zijn op gevoel (negatief en positief) en energie (veel en weinig). Dit kunnen ze gebruiken om woorden te geven aan de emoties die ze lezen.
4. Aan het eind van deze opdracht maken de leerlingen een creatieve opdracht. Ze mogen kiezen uit verschillende opties: een playlist samenstellen, een kunstwerk (kiezen of) maken of een gedicht schrijven (of kiezen).
5. Laat de leerlingen de opdracht kort presenteren.

Praktisch:

Lestijd	30 tot 50 minuten
Benodigheden	PowerPoint, leerlingwerkboekje, eigen devices voor leerlingen

Opdracht 7: Tijdloze thema's

Doel:

- De leerlingen zien in dat het verhaal van de *Ilias* ook vandaag de dag nog relevant is.

Wat doe je?

In deze opdracht maken leerlingen een vergelijking tussen de thematiek van de *Ilias* en een hedendaags thema.

Hoe doe je dat?

1. Kies een fragment om samen met de klas te lezen.

Suggestie: Achilles is boos en verdrietig omdat Agamemnon 'zijn' meisje heeft afgepakt. Uit protest weigert hij mee te vechten. Patroklos probeert hem over te halen, en besluit zelf ten strijde te trekken. Hij sterft, waarna Achilles alsnog de strijd hervat.

2. Verdeel de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen. Ze maken opdracht 7 uit het leerlingboekje. Daarin gaan ze nadenken over actuele thema's die ook terugkomen in de *Ilias*. Ze kiezen één thema en zoeken een krantenartikel, een kort YouTube-fragment of een boek of film waarin ze hun thema terugzien en vergelijken hun hedendaagse voorbeeld met het fragment uit de *Ilias*.

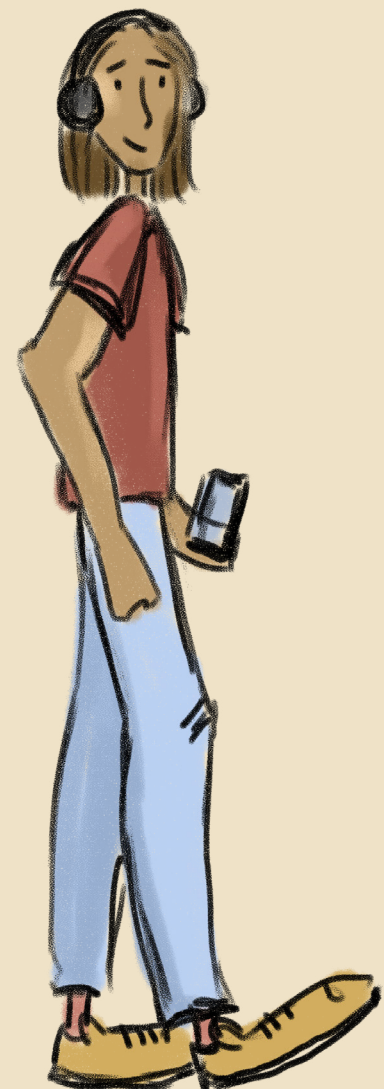
Voorbeeld bij thema 'vriendschap': de vriendschap tussen Frodo en Sam(wise Gamgee) in *Lord of the Rings*. Loyale vriendschap, Sam als loyale vriend, en niet de grootste held, Frodo als cruciale schakel in het slagen van de missie.

3. Ieder groepje presenteert kort de bevindingen van de vergelijkingsopdracht.

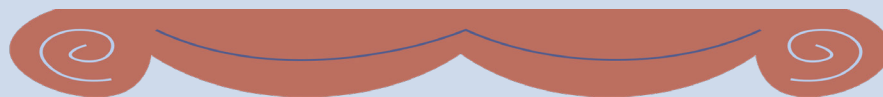
4. Stel ter afsluiting vragen als "Wat zijn de overeenkomsten tussen vriendschappen in de *Ilias* en hedendaagse vriendschappen?" of "Wat doe je als je verplicht wordt iets te doen, maar dat niet wil?",

Praktisch:

Lestijd	30 tot 50 minuten
Benodigheden	Een fragment uit de <i>Ilias</i> , devices voor leerlingen, leerlingwerkboekje

Deel 5: Eigen oordeel

Opdracht 8: Een persoonlijk bericht

Doel:

- De leerlingen kunnen een persoonlijke mening vormen over het handelen van een personage in de *Ilias*.

Wat doe je?

De leerlingen schrijven een persoonlijk bericht aan een personage naar keuze. In dit bericht vertellen ze wat zij vinden van het gedrag van het personage of stellen zij vragen over de keuzes die dit personage heeft gemaakt.

Hoe doe je dat?

1. Laat de leerlingen opdracht 8 uit het werkboekje maken. Hier kiezen de leerlingen een personage uit de *Ilias* met wie ze “iets” hebben. Ze gaan nadenken over de volgende vragen:
 - a. Wat vindt dit personage belangrijk in het leven?
 - b. Wat zijn diens kernwaarden?
 - c. Handelt hij of zij hier ook naar?
 - d. Welke dilemma's komt dit personage tegen?
 - e. Wat was je eerste indruk van dit personage?
 - f. Is dit veranderd tijdens deze les?
2. Vervolgens krijgen leerlingen de opdracht om een persoonlijk bericht naar het personage te sturen. Hierin vertellen ze wat ze van het gedrag van het personage vinden en stellen ze één of meerdere vragen over de keuzes die het personage heeft gemaakt.
3. Reflecteer tenslotte met de klas op de opdracht. Bespreek of een personage ‘menselijker’ wordt als je diens dilemma's leert kennen, of mensen tegenwoordig nog soortgelijke dilemma's tegenkomen en of leerlingen anders zijn gaan denken over een personage.

Praktisch:

Lestijd	20 tot 30 minuten
Benodigheden	PowerPoint, leerlingwerkboekje

Opdracht 9: de *Ilias* vanuit meerdere perspectieven

- Doel:**
- De leerlingen zien in dat de *Ilias* een veelheid aan personages laat zien, die allemaal op een eigen manier naar de Trojaanse Oorlog moeten hebben gekeken.

Wat doe je?

Leerlingen passen hun kennis over de *Ilias* en perspectief toe. Op een poster onderzoeken ze in groepjes hoe verschillende personages hebben gekeken naar de Trojaanse Oorlog.

Hoe doe je dat?

1. De docent deelt de klas in groepjes van vier. Elk groepje krijgt één poster.
2. Op de poster staat in het midden de stad Troje. Hieromheen staan twee mannelijke en twee vrouwelijke personages met lege denkwolkjes. De leerlingen kiezen samen vier personages uit de *Ilias* en schrijven de namen bij de figuren op de poster.
3. De leerlingen kiezen elk één personage en schrijven in diens denkwolkje op hoe hun personage naar de Trojaanse Oorlog kijkt. Wat is er volgens X gebeurd in Troje? Wat vond X daarvan? Hoe voelde X zich tijdens de oorlog? Wie had gelijk? Stimuleer de leerlingen om extra informatie op te zoeken.
4. Laat per groepje één leerling rondlopen om naar de andere posters te kijken. Deze leerlingen vertellen aan hun eigen groepje wat zij hebben gezien. Het groepje past indien nodig de eigen poster aan. Herhaal dit met verschillende leerlingen totdat je als docent aangeeft dat de tijd om is.
5. Sluit af met een reflectie waarin je de vraag stelt: wat is de invloed van perspectief op jouw mening of oordeel over personages in de *Ilias*?

Praktisch:

Lestijd	30 tot 50 minuten
Benodigheden	PowerPoint, leerlingwerkboekje

Project CITADEL began as a creative idea by Skye Vassallo, then a Classics student at the University of Malta's Department of Classics and Archaeology.

While studying Survey of Classical Epic, led by Dr. Carmel Serracino—now the project's Principal Investigator—Skye explored Homer's Iliad through a mix of traditional and creative teaching methods, including role-playing, character skill-cards, and digital design. Inspired by these innovative approaches, she envisioned a video game based on the Iliad and developed a game demonstration as part of her coursework.

Recognizing its potential, the idea evolved beyond the classroom. The University of Malta, in collaboration with international partners, transformed it into what is now Project CITADEL—a groundbreaking initiative bringing classical literature to life through digital gaming.

